

Miha Mohor, prof., miha.mohor@gmail.com

Priredbe literarnih del za mladino

Pregledni znanstveni članek

UDK 821:028.5

82.09-93

POVZETEK

Čeprav v strokovni javnosti prevladuje mnenje, da prirejevalci literarnih klasikov umetnostno besedilo siromašijo, saj sta jezik in literatura neločljiva in obstajata v zapletenem razmerju, članek pokaže, da je naš skupni kulturni spomin v precejšnji meri sestavljen iz raznovrstnih predelav svetovnih klasikov. Slovencem so jih namreč od srede 19. stoletja kulturni posredniki praviloma prvič predstavljali prav v obliki skrajšanih priredb. Prilagajali so jih bralnim zmožnostim vse širše bralske publike in otroškemu dožemanju, v prevodih pa so izvirna besedila spreminjali tudi iz moralističnih ali ideoloških nagibov. Zaradi specifičnih kulturnozgodovinskih razlogov so bili podobni posegi v besedila domačih avtorjev redkejši.

Ključne besede: klasiki, mladinska književnost, recepcija, priredbe, predelave

Adaptations of Literary Works for the Youth

ABSTRACT

It is commonly argued that adaptation impoverishes literary classics through a process of simplification, which updates them for specific reading public. The reason is that language and literature are inseparable and there is a rather complex relationship between the two. Yet the paper points out that since mid-19th century, the world classics have more often than not been retold for the first time in the shortened form. The simplified versions have not been made only to address Slovenian less-skilled readers or to approach juvenile reading abilities, but have

been subjected to censorship for moral, religious, or ideological reasons. Because of a specific cultural context, Slovenian literary classics have been rarely shortened or adapted.

Key words: classics, children literature, reception, adaptations, renditions

Uvod

V Sloveniji zadnjih 20 let v intervalih v javnost nekoliko sramežljivo prihajajo pobude, da bi se literarna dela, ki so ključna za kulturno zavest, prirejala bralnim zmožnostim mladih bralcev. Izvirajo predvsem iz pedagoških in založniških krogov, kjer jih utemeljujejo predvsem z vedno slabšimi recepcijskimi sposobnostmi mladine ob visokih izobraževalnih pričakovanjih družbe. Posledica tega razkoraka je odpor mnogih učencev do t. i. »šolskega branja« in ugašanje želje po leposlovni knjigi. Priredbam ugovarjajo predvsem nekateri literarni teoretiki in kritiki. Opozarjajo, da prirejevalci s svojimi posegi umetnostno besedilo nedopustno siromašijo, saj sta jezik in literatura neločljiva in obstajata v zapletenem razmerju. »To pomeni medvedjo uslugo tako izvirniku kot tudi bralcu, saj tovrstne adaptacije odbrusijo z originalov prav tiste tekstovne plasti, ki golo akcijsko okostje zapolnjujejo ter dajejo besedilom literarno vrednost in svojevrstnost in so pri otroku tudi najbolj odmevne« (Kobe, 1987, str. 99). Zato zagovarjajo mnenje, da je otroka smiselno uvajati v svet literature le s spodbujanjem branja neokrnjenih besedil. Šolskim praktikom »vračajo žogico«, naj posodobijo pouk s takimi metodami, da bodo otroci čim bolj ustvarjalno komunicirali z literarnimi besedili.

Zgodovinski pregled krajšav prevedenih del v slovenščino

K ponovnemu premisleku sta me nedavno spodbudili dve okrogli mizi: *Okrajšani klasiki – nasilje nad literaturo ali motivacija za branje?*, ki jo je novembra 2012 v okviru *debatne kavarne* na 28. knjižnem sejmu organizirala založba Miš, in nadaljevanje tovrstnega pogovora 6. januarja 2013 v okviru *strokovne srede* v Pionirski knjižnici v Ljubljani.

Površni vtis, ki bi ga poslušalec lahko dobil ob polemikah, ali otroku ponuditi okrajšane klasike ali ne in ali spodbuditi založbe k takim projektom ali ne, ter ob opozorilih, kako s tem usodno prestopamo rubikon, je treba preveriti s pogledom v preteklost. Ali se Slovencem tuji klasiki prvič niso praviloma predstavljali prav v obliki skrajšanih priredb? Od srede 19. pa tja v prva leta 20. stoletja so se v okviru Levstikovih in mohorjanskih načrtov ljudske literature svetovni klasiki k nam prenašali predvsem v skrajšani in poenostavljeni obliki. »Knjige za prosti narod«

so bile namenjene porajajočim se srednje- in nižjeslojnim bralcem, ki so posegali po čtivu »za pouk in zabavo«, kakor jih je nagovarjalo geslo večerniških povesti. Šele z novim stoletjem so se kritiki začeli odločneje postavljati proti poljudnemu pisanju in »pogrošnim« knjižnim priredbam ter se z Ivanom Cankarjem na čelu zavzemali za koncept avtonomne visoke literature. To je bil že čas, ko smo imeli že več inteligence, ki je bila sposobna sprejemati dela iz vedno obširnejšega korpusa domače književnosti in tudi kakovostne prevode. V praksi pa je veljalo geslo publicista Franca Podgornika »vsakemu svoje«, s katerim se je zavzemal za izobražensko in ljudsko pisanje. Po drugi svetovni vojni je prevladalo izključujoče dogmatsko stališče o potrebi enotne literature, v skladu s teorijo o enakosti bralcev in s politično uravnalovko, v resnici pa se je ohranjal koncept avtonomne visoke literature. Vmes se je porajala nekakšna nova »zabavna literatura«, ki ni bila ne nizka ne visoka in je bila namenjena rekreaciji delovnega človeka. V ta kulturni kontekst so se ves čas vključevali tudi okrajšani, poenostavljeni in predelani klasiki mladinske in odrasle literature.

Roman Daniela Defoeja **Robinson Crusoe** (1719), eno ključnih klasičnih literarnih del zahodne civilizacije, je bil pri nas prvič predstavljen leta 1849 kot Cafov prevod Campejeve češke priredbe **Robinson mlajši**. Da je Robinson pri bralcih doživel dober sprejem, dokazuje ponatis knjižice že leta 1851, pa tudi naslednje predelave: **Robinson starši, njegove vožnje in čudezne dogodbe** (Janez Parapat, Mohorjeva družba, 1876 in dva ponatisa), Košutnikove skrajšave pri založniku Antonu Turku, številne slikanice, po drugi svetovni vojni pa ponatisi ruske priredbe Kornelija Čukovskega **Življenje in čudovite prigode pomorščaka Robinzona Kruzoa** (z dvema prevodoma: Vinka Gaberskega in Cvetka Zagorskega). Ker je bil prevod Defoejevega romana **Življenje in nenavadne prigode pomorščaka Robinsona Crusoea** v polnem obsegu prvič objavljen šele leta 1972 (Mira Mihelič), lahko upravičeno domnevamo, da se je ta arhetipski junak v predstavo večine slovenskih bralcev preselil iz priredb.

Rekordno hitro pa sta že leto dni po izvirniku izšli priredbi Harriet B. Stowe: **Stric Tomova kočja ali življenje zamorcov v robnih državah severne Amerike** (Franc Malavašič, 1853) in **Stric Tomaž ali življenje zamorcov v Ameriki** (Janez Božič, 1853). Roman **Uncle Tom's Cabin**, ki je v desetletju po nastanku s svojim sporočilom veliko pripomogel k ukinitvi suženjstva v ZDA in ki zato sodi v kanon ameriške literature, odtlej spremlja slovenske bralce v različnih predelavah. Leta 1934 je **Kočja strica Toma**, »izbor iz romana istega imena«, prevedla in priredila Olga Grahor, leta 1954 pa je to besedilo Kristina Brenk predelala za priljubljeno mladinsko zbirko Sinji galeb; knjiga je grafično preoblikovana doživela še devet izdaj (1959, 1965, 1968, 1973, 1977, 1978, 1981, 1985 in 1993). Celotno besedilo do sedaj še ni bilo poslovenjeno.

Franc Malavašič je leta 1850 iz zakladnice nizkonemškega ljudskega izročila k nam prenesel tudi zgodbe o **Tillu Eulenspiegelu**. Njegova priredba nemškega izvirnika iz leta 1515 z naslovom **Nemški Pavliha v slovenski obleki** je podobno kakor njegova prozna priredba Bürgerjevega **Münchhausna (Lažnjivi Kljukec, kako se mu je na morju, na suhim in v vojski godilo, 1856)** doživela številne ponatise. Pravi slovenski prevod **Čudovitih potovanj barona Münchhausna ali po naše Lažnivega Kljukca** je izpod peresa Vladimirja Kralja in z ilustracijami Gustava Doréja izšel šele sto let pozneje.

Podobno so k nam prihajala **Gulliverjeva popotovanja** (1726). Najpomembnejše delo Jonathana Swifta, v katerem je alegorično smešil družbene in moralne razmere, se je prvič pojavilo kot v fantastično pustolovščino poenostavljena Bregarjeva priredba prvega izmed štirih popotovanj v oddaljene dežele Samuela Gulliverja – **Popotovanje v Liliput** (1878). Mladini prirejene poenostavljene izdaje so se nizale (**Gulliverjeva potovanja**, Pavle Flere, 1926; **Med pritlikavci in velikani**, Tone Glavan, 1942), dokler 1951. leta nismo dobili prevoda Izidorja Cankarja. Prevedel je celotno Swiftovo mojstrovino, za mladino pa so potem še večkrat ponatiskovali le prva dva dela pod naslovom **Guliver med pritlikavci in velikani**. Ob tem pa so bralci še vedno dobivali nove poenostavitve za najmlajše. Najboljšo izmed teh je napravil Dane Zajc: **Guliver med pritlikavci**, 1987.

Pisatelj, ki je pritegnil predvsem najstnike, je bil James Fenimore Cooper z liki romantičnih izobčencev in plemenitih divjakov. Tudi od obsežnih romanov tega ameriškega Walterja Scotta, v katerih se je zgodovinska snov prepletala s prvimi pustolovskega romana, je na prelomu stoletij v kolportažnih okrajšavah ostala le napeta zgodba. Založnik Giontini je takrat pripravil šest zvezkov priredb pripovedi o ameriškem pionirju **Usnjeni nogavici**, dobička pa si je zaželel tudi konkurent Schwentner s knjižico **Na divjem zapadu**. Sodobni kritiki so Cooperjeve in tudi Mayeve indijanarice ocenjevali za škodljivo branje, sprva predvsem zato, ker so mladino od nastajajoče izvirne slovenske literature speljevale k nemškim izdajam manjvredne »plaže« in ker so bili prepričani, da tudi kasnejše slovenske priredbe zaradi slabe kakovosti ovirajo njihov bralni razvoj in nasploh slabo vplivajo na oblikovanje osebnosti. Prve prevode integralnih Cooperjevih besedil nam je posredoval Gojimir Kokalj šele v 60. letih prejšnjega stoletja.

Tisoč in ena noč, najpomembnejše klasično delo arabske književnosti, ki je sestavljeno kot ciklična pripoved z okvirno zgodbo, je že leta 1880 prišla k nam v doslej najboljše zbirki. Izšla je na 3000 straneh, v 11 zvezkih in bila povezana v 6 knjig. Na podlagi nemške priredbe jo je prikrajal Lipe Haderlap. Posredovane zgodbe so bile namenjene »krajšanju zimskega časa in razvedrilu bralcev«. Haderlap pa je skrbel tudi za njihovo »spodobnost«, saj je izpuščal erotične prvine. Šel pa je še dlje: da bi orientalsko besedilo čim bolj približal širokemu krogu bralcev, je arabska imena zamenjal s slovenskimi in slovanskimi (npr. Sindbad je postal

Jadroslav, Šeherezada Lunica). Za skromnejše bralce je anonimni prirejevalec leta 1902 pri Schwentnerju izdal knjižico petnajstih skrajšanih zgodb brez okvirne. Andreja Rapeta so pedagoške izkušnje vodile, da je leta 1924 najprej »jugoslovenski mladini povil« delo **Tisoč in ena noč: šopek pravljic z Jutrovega**, potem pa še zbirko pravljic za odrasle **Tisoč in ena noč: zbirka pravljic z Jutrovega**. Nove priredbe so pozneje izhajale tudi posamezno ali kot zbirka brez okvirne zgodbe (Djurdja Flere: **Najlepše pravljice iz Tisoč in ene noči**, 1946). Najširšemu krogu bralcev je najbolj poznan izbor Vladimirja Kralja, saj je knjiga **Tisoč in ena noč** (1953) doživela več ponatisov. Kralj (1953) se je opiral na eno izmed nemških izdaj, arabsko klasiko je prilagodil evropskemu načinu pripovedovanja zgodb in preuredil zbirko po literarnih vrstah na poglavja: pravljice, pripovedke in pustolovske zgodbe, legende in junaške pripovedke, živalske pravljice in pripovedke, humoreske in druge zabavne zgodbe ... Svoje postopke je v spremni besedi utemeljil, češ »da evropska pripovedna umetnost ljubi od Grkov sem v sebi jasno zaključene oblike, ko se neka zgodba pripoveduje zdržema in smotrno od začetka do konca in da orientalsko pripovedništvo ne sledi temu načinu pripovedne smotnosti, kajti nad logičnim redom se zgrinja neobrzdana pripovedna sla« (str. 438). Z izborom **Ljubezenske zgodbe iz Tisoč in ene noči** je odraslo publiko leta 1982 nagovorila Stanka Rendla. Prva prevoda neposredno iz arabščine, ki sta vsebinsko in slogovno zvesta izvirniku, pa sta izšla šele leta 1991 in 1997: **Sedem popotovanj Sindbada pomorščaka** in **Šamardalov zaklad**. Mohsen Alhady in Margit Podvornik Alhady sta v slovenščino prenesla neokrnjeno izvirno pripoved s prepletanjem najrazličnejših vrsti in orientalski slog, poln metafor, domislekov, zaklinjanj in obračanj k Bogu.

Pedagoška praksa je z naklonjenostjo sprejemala predvsem priredbe mojstrov in iz starejših obdobj, saj so učiteljem olajšale prenašanje tovrstne dediščine na mlade generacije. Šolsko obravnavanje klasičnih del, ki so bila prvotno namenjena odraslemu občinstvu in ki so zaradi časovne in civilizacijske oddaljenosti preveč kompleksna za recepcijo sodobnega otroka ali mladostnika, je bilo s pomočjo takih knjig olajšano. Že leta 1894 je Andrej Kragelj s tem namenom antični ep **Odiseja** slovenski mladini spremenil v povest. Podobno je leta 1951, ko so se pri nas ukinjale klasične gimnazije, Anton Sovre Homerjeve daktilske heksametre poenostavil v prozno pripoved. Z antično mitologijo se večina osnovnošolcev spoznava v desetkrat ponatisnjeni knjigi češkega književnika Aduarda Petiške **Stare grške bajke**, z zapleti in razpleti dram največjega angleškega dramatika pa se prvič srečuje s pomočjo **Pripovedk iz Shakespeara Charlesa** in Mary Lamb. Cervantesovega viteza žalostne postave je med otroke v močno skrajšani obliki z naslovom **Prebrisani plemenitnik Don Kihot iz Manče** (1933) prvič poslal pedagog Pavle Flere, leta 1964 pa je prevajalec Janko Leben znameniti roman ponudil srednješolcem v zbirki Kondor z izborom neokrnjenih poglavij, ki jih je povezal s spremnim besedilom. To prakso so v Kondorju in kasneje tudi v zbirki Klasje še večkrat ponovili. **Rabelaisovega Gargantua in Pantagruela** smo Slovenci po zaslugi

Gitice Jakopin dobili leta 1953 kot prevod francoske priredbe Rabelais pour la Jeunesse, celotno delo pa po zaslugi Branka Madžareviča šele leta 1981.

Predelave romanov in povesti v stripe

Nekaj posebnega so predelave romanov in povesti v stripe. Kljub ideološkemu nasprotovanju, češ da stripi predstavljajo za mladino škodljiv vpliv izrojene kapitalistične kulture, da jo odvrtačajo od prave literature in da ji kvarijo likovni okus, so bile take predelave še posebno v 50. in 60. letih prejšnjega stoletja zelo priljubljene kot podlistki v časopisih, izšle pa so tudi v knjižni obliki. Nekoliko več tolerance kakor do pravih stripov z govornimi oblački in živahnimi perspektivami v sličicah (Miki Muster: Sienkiewiczzev **V puščavi in goščavi**; Levstikov **Martin Krpan**) so kritiki pokazali do bolj konservativne oblike slikanic – slikovnih zgodb, ki so imele besedilo izpisano pod slikami. Že leta 1932 je v založništvu časopisa Jutro izšel prevod znamenite Fosterjeve predelave Burroughsovega **Tarzana**, po tem zgledu pa je med svetovno vojno Jože Beranek narisal izvirni »roman v slikah« **Quo Vadis**, katerega besedilo je po Henriku Sienkiewiczzu priredil Edvard Traven. Tit Vidmar se je desetletje kasneje lotil skrajšav povesti, da jih je Miki Muster dopolnjeval s sličicami za podlistke v Slovenskem poročevalcu in kasneje v Delu (po Rawlinsovi **Mali Jody**, po Kiplingu **Džungla**, po Cooperju **Poslednji Mohikanec**, po Bonselsu **Čebelica Maja**, po Curwoodu **Kazan** itd.), Lojze Kovačič pa mu je priskrbel besedilo za mesečnik Pionir (po Marryatu **Morski razbojnik**, 1954). Vzporedni slikaniški tandem v Ljubljanskem dnevniku sta bila Rado Kragelj (psevdonim Miloša Mikelna) in ilustrator Milan Maver. Tam je tudi Saša Dobrila skrčil Setonovega Rolfa gozdovnika v slikanico **V sencih gozdov** (1950). Tovrstne stripe z enakomernimi tiskanimi tekstovnimi odstavki pod vsako risbo je od sredine 50. let sistematično gojil Pionirski list. Kasneje so nekaterim, npr. Milanu Bizovičarju, kritiki le priznali, da jih je dvignil na umetniško raven. Tekstovno je največ besedil pripravil Drago Kralj, predvsem biografije (Samuil, Spartak, Ka-kan). Priredbe Bürgerjevih **Prigod lažnivega Kljukca** z ilustracijami Aca Mavca in besedilom Severina Šalija so bile v knjižni obliki ponatisnjene leta 1974, priredbe Traversove **Mary Poppins** pa 1976.

Predelave slovenskih klasičnih del

Ob številnih skrajšanih ponašitvah slovitih svetovnih klasikov in vrhov tuje mladinske literature pa so se prirejevalci v glavnem izogibali domačih avtorjev. Med redkimi tovrstnimi uspešnimi primeri je **Lepi janičar**. Rado Murnik je pred prvo svetovno vojno v reviji Ljubljanski zvon objavljal precej razvlečen zgodovinski roman **Hči grofa Blagaja** (1911/12), ki je bil po letu 1916 na Župančičevo in Zormanovo pobudo predelan v mladinski roman **Lepi janičar**. Delo je po vsej

verjetnosti opravi Murnikov prijatelj Robert Pohar, saj je bil pisatelj takrat že hudo bolan. Ohranil je napeto zgodbo, izpustil pa opise pokrajin, gradov in gostij, dolge dialoge in nepotrebne zgodovinske podatke. Lepega janičarja so leta 1924 kot podlistek predstavili v Kmetijskem listu, širši bralski publiki pa se je priljubil, ko je leta 1954 izšel v zbirki Sinji galeb; doslej je doživel deset ponatisov.

Tone Seliškar je po vojni in revoluciji sam predelal svoj mladinski roman **Bratovščina Sinjega galeba** iz leta 1936. Spremenil je idejno orientacijo besedila, iz romana s socialno idejo skupnega dela je izbrisal krščanski kontekst in ga spremenil v roman s socialno idejo o kolektivu, katere uresničitev je postala edina ideja človekovega bivanja, izključni pogoj človekove sreče.

France Bevk v dveh knjigah **Lukec in njegov škorec** (1931) ter **Lukec išče očeta** (1932) opisuje, kako je Lukcu na poti v izseljenstvo na ladji umrla mati in kako je fantič sam po širni Ameriki iskal svojega očeta. Po vojni je ta drugi del o dečkovih pustolovščinah v »obljubljeni deželi« opustil in ga zgolj povzel v zaključku predelane prve knjige.

Za Josipa Vandota značilna arhaiziran jezik in uporaba kranjskogorskih lokalizmov predvsem mlajšim bralcem otežuje srečanja s priljubljenim junakom **Kekcem**. Zato so Vandotova besedila zadnja desetletja pogosto skrajševali za slikanice: France Bevk – **Kekčeve zgodbe** (1973), Ivo Zorman – **Kekec in Bedanec** (1989), Andrej Rozman - Roza – **Kekec in Pehta** (2000), **Kekec in Bedanec** (2001) ter **Kekec in Prisank** (2002).

Med številnimi osiromašenimi okrajšavami Carrollovih **Aličinih dogodivščin v Čudežni deželi** izstopa slikanica **Nursery Alice**, v slovenščino prevedena kot **Mala Alica** (Miha Mohor, 1999). Avtor se je pri tej predelavi lastne uspešnice odrekel zanjo bistvenim prvinam nonsensnega žanra, saj jo je namenil družinskemu branju. To je knjiga ilustriranih konverzacijskih drobcev, nekakšen odprt scenarij »pravljic za lahko noč«, ki omogoča pisano paletu otrokovih odgovorov in dejavnosti, zato domiseln posrednik Aličinih doživljajev z improviziranimi dodatki lahko soustvarja pripoved.

Moralistična cenzura in ideološko prirejanje literarnih del

Posebno poglavje predstavljata moralistična cenzura in ideološko prirejanje mladini namenjenih literarnih del. Dušebrižne posege v besedila najdemo v vseh obdobjih: v Bregarjevi priredbi Swiftovega **Potovanja v Liliput** iz leta 1894 tako ne moremo najti odstavkov, kako Gulliver z uriniranjem pogasi požar na dvoru, iz Grimmovih pravljic so praviloma izginjali preveč kruti in strašljivi deli

pripovedi, v Seliškarjevo **Bratovščino Sinjega galeba** pa se leta 2011 iz vzgojnih namenov »vtihotapi« besedica prosim. Teolog Juhart je v »avtoriziranem prevodu« Mayevega **Winnetouja** iz leta 1931 poudaril Indijančevo spreobrnitev v krščanstvo in izpuščal odlomke, v katerih ta kritizira misijonarje. Po vojni in revoluciji pa so bile prvine krščanske prakse in običajev še posebno iz prevodov sistematično izločane, saj se je oblast v imenu dialektičnomaterialistične indoktrinacije mladine odločila zakriti in izbrisati vse teme in prvine, ki niso bile v skladu z ideološkimi imperativi socialistične družbe. Cenzurne spremembe v slovenskem Saltenovem **Bambiju** (Kristina Brenk, 1953) spoznanje o transcendentalni podrejenosti stvarstva presežnemu Bogu zamenjajo s sporočilom, da so vsa živa bitja zapisana smrti in končnosti. V **Heidi** Johanne Spyri je prevajalka Meta Sever morala ob vseh posegih v izvirno besedilo celo zamenjati književno osebo: duhovnika z učiteljem, Rudolf Kresal pa je v Kästnerjevi **Leteči učilnici** s premaknitvijo dogajalnega časa romana za teden dni naprej v novo leto skazil žanr božične zgodbe. Popisi praznovanja božiča so bili dosledno zamenjani z novoletnimi prazniki, božična drevesca z novoletnimi jelkami in božične počitnice z zimskimi (npr. **Andersenove pravljice**, Rudolf Kresal; **Pika Nogavička**, Kristina Brenk).

Zaključek

Iz prispevka je razvidno, da je naš skupni kulturni spomin v precejšnji meri sestavljen iz raznovrstnih predelav svetovnih klasikov. Prirejevalci so se jih lotevali brez večjih pomislekov, vse do danes pa ostajajo zelo zadržani pri podobnih posegih v besedila domačih avtorjev. Temeljni razlog za to gre najbrž iskati v dejstvu, da se je slovenska nacionalna identiteta konstituirala prav z literaturo, ki je bila nadomestilo za politiko in vse vrhnje gradnje, ki jih v avstrijskem in kasneje jugoslovanskem državnem okviru Slovenci nismo imeli oziroma smo jih imeli premalo razvite. V tako pomembno in občutljivo tkivo pa si je pač le redko kdo drznil zarezati.

LITERATURA

Blažič, M. M. in Štefan, A. (2011). Branja in pripovedovanja mladinske književnosti. *Knjižnica*, 55 (4), 121–132.

Grosman, M. (2006). *Razsežnosti branja*. Ljubljana: Karantanija.

Hladnik, M. (1983). *Trivialna literatura*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Isaković, N. (2005). Vrednotenje mladinske literature: kaj sodi v šolsko knjižnico in kaj ne. *Šolska knjižnica*, 15 (3–4), 92–97.

- Kobe, M. (1987). Priredbe klasičnih mladinskih del iz svetovne književnosti za mladino v slikanicah za najmlajše. *Pogledi na mladinsko književnost*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Kralj, V. (1953). Ob novi izdaji "Tisoč in ene noči". *Tisoč in ena noč*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Mohor, M. (1998). Mala Alica ali Carrollov poskus dialoga z otrokom ob slikanici. *Otrok in knjiga*, 25 (45), 21–36.
- Podvornik Alhady, M. (1921). *O tisoč in eni noči. Sedem popotovanj Sindbada Pomorščaka iz Tisoč in ene noči*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Saksida, I. (1994). *Mladinska književnost med literarno vedo in književno didaktiko*. Maribor: Založba Obzorja.
- Stanovnik, M. (2005). *Slovenski literarni prevod 1555–2000*. Ljubljana: Založba ZRC.
- Svetina, P. (2009). Cenzura v prevodih mladinske književnosti v časih socializma. *Odprta okna – Komparativistika in prevajalstvo*. Ljubljana: Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede.
- Svetina, P. (2009). Mladinska književnost med krščanstvom in socializmom: dve zgodbi ene Bratovščine Sinjega galeba. *Jezik in slovstvo*, 54 (5), 15–30.
- Svetina, P. (2011). Mladinska književnost in socializem: strukturne spremembe v mladinskem romanu na Slovenskem v letih 1945–1955. *Otrok in knjiga*, 38 (80), 22–29.
-

